mõõtu pidada, nõnda et selge mõistus igas asjus tüürimeheks jääb.

Kuidas oli lugu teistes Weneriigi osades? — Küsime: Mis kasu töiwad Sewastopoli koledused, Moskwalinna hirmsad laastamised, Poolamaa alalised tapmised, põletamised ja rüüstamised ja werised kokkupõrkamised juutide ja wenelaste wahel, ja kõik muud kuritööd teistes kohtades? — Otsata õnnetust, waesust ja wiletsust! Rahwa warandus wähenes selle läbi mitme tuhanda miljoni rubla wäärt, nõnda et isegi suur Jaapani sõda Weneriigile rohkem ei tulnud maksma kui alalised koduse rahutused, streigid ja mässud minewa aasta jooksul. Kes on kõige nimetatud kurwa nähtuste juures süüdlane? Üks ajab süüd ühe, teine teise peale, ehk küll igal ühel, kes awalikus elus töötas, enam ehk wähem oma jagu süüdi oli. Ajalehed ja rahwajuhid tegiwad wististe kül kõige enam pattu sellega, et nad oma lubamistes rahwa wastu liig kaugele läksiwad. Esimestel Riigiduuma walimistel oli kaks peaparteid, teine oli konstitutsionell monarhiline, teine konstitutsionell demokraatiline, ehk nagu wiimast pärastpoole nimetati: Kadettide partei. Need kaks parteid wõitlesiwad walimistes teine teise wastu. Kadettid wõitsiwad, sest et nad kõik lubasiwad anda, mis rahwas (töölised, tööta ja maata inimesed) iganes igatses, ja sellega saiwad nad, nagu ütelda, kahe tule wahele. Nende parem teadmine ja mõistus ütles neile, et neil wõimata on kõiki rahwa soowisid täita, aga rahwas, iseäranis Süda-Wenemaal, nõudis, et kõik maa talupoegadele antakse ja eraomandus ära kaotatakse. Selle olukorra tagajärjel ei tulnud siis ka Riigiduuma kahekuulisest tegewusest mitte midagi wälja, ja ta lõpetas oma tegewust Wiiburi üleskutsega, mida ainult kahetseda tuleb, sest et selle allakirjutajad enesele walitsuse poolt protsessi kaela tõmbasiwad ja sellega uue duuma walimistest eemale on tõrjutud.

Seitse kuud on Wenemaa ilma duumata. Detsembri kuul algawad uued walimised, mis riigi rahwastele jälle tööd annawad ja nende tähelepanemist mässulise liikumise poolt ära pöörawad. Selle wahe aja sees, kui duumat ei olnud, on walitsus mitmed parandused ette wõtnud: Siin ja seal maad talupoegadele (maata inimestele) wälja jaganud, uue ukaasi läbi mitmed kitsendawad määrused talupoegade kohta ära kaotanud ja nad teiste seisustega seaduse ees ühewäärilisteks tunnistanud, mis omalt kohalt suur samm parema poole on. Nagu näha, on Walitsusel kindel nõuu, hoolimata kõigist takistustest, 17. Oktobri manifesti põhjale jääda ja sel alusel parandamise tööd edasi teha, kui uus duuma tegewusesse astub. 17. Oktober on oma tagajärgedes nii tähendusrikas, et seda päewa jäädawaks igaaastaseks mälestuspühaks Weneriigis tulels teha.

Läänemere kubermangudes ei ole lugu mitte sugugi parem olnud kui muul Wenemaal, iseäranis Kuuramaal ja Lõuna-Liiwimaal. Põhja Liiwimaal on rahwas rahulikum olnud ja kõige rahulisem weel Tartu linnas, nõnda et Wenelasedgi töendasiwad: meil on siin paradiisliine elu ja rahu. Tartule tuli see suureks õnneks, et siin juba wara kodanlik kaitsewägi ilma sõjariistadeta asutati. See mõjus. Oleks Riia linn omale sarnase kaitsewäe muretsenud, rewolutsion oleks juba ammugi maha rusutud olnud ja rahu jalale seatud. Nõnda wõib mäss weel kaua edasi kesta. Suur wabaduse-liikumine on meie maale kurwa nähtuste tõrwal ka head toonud. Rahwa emakeel on koolides lubatud, kui ka esiotsa erakoolides ja alamates rahwakoolides. Iseäralist elawat tegewust awaldasiwad Sakslased möödaläinud aastal oma koolide awamisega. See pani Eestlasi kihama ja ka nemad asutasiwad nooresoo-haridusseltsisid siin ja seal ja awasiwad peale gi Tartus eestikeelse tütarlaste gimnaasiumi. See eeskuju mõjus ka teiste Eesti linnade peale. Iga rahwas ja seltskond katsub näidata, mis ta wabaduse päikese al elades suudab korda saata ja ära teha. Kõik see on rõõmustaw näha ja tõutab tulewikus rohket saaki ja head edu. Loota on, et pönew seisukord Sakste ja Eestlaste wahel ka kord paraneb, nii pea kui fanatismus wäheneb ja mõistus jälle wõimust wõtab, hoolimata selleşt, et rahwajuhid selleşt midagi ei taha teada. Wõit jääb sellele, kel lipukirjaks „õigus“!

Märtsikuul suri laialt tuntud ja Eestlaste keskel lugupeetud saksa sooşt õpetaja Wilhelm Frantzen. Ta wõttis Eesti rahwa käekäiguşt elawalt osa, iseäranis orjuse ajal, kus rahwal rasked ajad oliwad. Soojad järelhüüded Eesti ajakirjanduses tema surma korral annawad selleşt tunnistust.

Selsamal ajal pani ka Liiwimaa piiskop G. Oehrn haiguse pärast oma ammeti maha ja tema asemele astus Theophil Gaehtgens. G. Oehrn'i tagasiastumist tuleb